

**Midtre Nordland
nasjonalparkstyre**

Postadresse
c/o Statsforvalteren i Nordland
Postboks 1405
8002 Bodø

Besøksadresse
Storjord
8255 Røklund

Kontakt
Sentralbord: +47 75 53 15 00
Direkte: +47 75531691
sfnopost@statsforvalteren.no
www.nasjonalparkstyre.no/midtre-nordland

Erik Hugås
Myrveien 11
8230 SULITJELMA

Saksbehandler Oskar Nyheim Pettersen

Vår ref. 2015/2032

Deres ref.

Dato 28.09.2021

Junkerdal nasjonalpark - Totalrenovering og utvidelse av hytte Øvre Risedal - Erik Hugås og Kristin Haldorsen

På styremøte i Midtre Nordland nasjonalparkstyre den 21.09.21 ble følgende vedtak enstemmig vedtatt:

«Søknaden avslås. Det er ønskelig å redusere antallet private hytter i nasjonalparken, og derfor er det ikke åpnet opp for slike tiltak i verneforskrift eller gjeldende forvaltningsplan. Dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 kan ikke gis ettersom tiltaket vurderes til å stride mot verneformålet.

Hytteeierne kan benytte seg av erstatningstomten ved Risevatnet. Miljødirektoratet har tilbudt seg å kjøpe dagens hytte for 100.000, og ta kostnadene for å rive og fjerne den eksisterende hytta for å imøtekomme hytteeierne.

Sekretariatet fortsetter arbeidet med å se etter erstatningstomter utenfor nasjonalparken.»

Protokoll og fullstendig saksgang følger

Med hilsen

Oskar Nyheim Pettersen
Nasjonalparkforvalter

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:

Saltdal kommune
Statskog Fjelltjenesten avd. Fauske
Statsforvalteren i Nordland
Balvatn reinbeitedistrikt v/ Kristine Blind
Helland

Kirkegt. 23	8250	Rognan
Postboks 63 Sentrum	7801	NAMSOS
Postboks 1405	8002	BODØ
Bentevassveien 11d	8206	FAUSKE

Nasjonalpark	Saltofjellet-Svartisen, Junkerdal, Låhko, Sjunkehatten og Rago
Naturresevat	Blakkådalen, Storlia, Dypen, Semska-Stødi, Langvassdalen-Ruffedalen, Stor-Graddis og Junkerdalsura
Landskapsvernområde	Saltofjellet og Gåsvatnan

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2015/2032-9

Saksbehandler: Oskar Nyheim Pettersen

Dato: 25.06.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato

Junkerdal nasjonalpark - Totalrenovering og utvidelse av hytte Øvre Risedal - Erik Hugås og Kristin Haldorsen

Forslag til vedtak 1

Søknaden avslås. Det er ønskelig å redusere antallet private hytter i nasjonalparken, og derfor er det ikke åpnet opp for slike tiltak i verneforskrift eller gjeldende forvaltningsplan. Dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 kan ikke gis ettersom tiltaket vurderes til å stride mot verneformålet.

Hytteeierne kan benytte seg av erstatningstomten ved Risevatnet. Miljødirektoratet har tilbudt seg å kjøpe dagens hytte for 100.000, og ta kostnadene for å rive og fjerne den eksisterende hytta for å imøtekomme hytteeierne.

Saksprotokoll i Midtre Nordland nasjonalparkstyre - 21.09.2021

Styrets behandling

Rune Berg ønsket å ta inn i vedtaket at sekretariatet skulle fortsette å jobbe videre med eventuelle erstatningstomter utenfor Junkerdal nasjonalpark.

Styrets vedtak – enstemmig:

Søknaden avslås. Det er ønskelig å redusere antallet private hytter i nasjonalparken, og derfor er det ikke åpnet opp for slike tiltak i verneforskrift eller gjeldende forvaltningsplan. Dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 kan ikke gis ettersom tiltaket vurderes til å stride mot verneformålet.

Hytteeierne kan benytte seg av erstatningstomten ved Risevatnet. Miljødirektoratet har tilbudt seg å kjøpe dagens hytte for 100.000, og ta kostnadene for å rive og fjerne den eksisterende hytta for å imøtekomme hytteeierne.

Sekretariatet fortsetter arbeidet med å se etter erstatningstomter utenfor nasjonalparken.

Bakgrunn

Erik Hugås og Kristin Haldorsen ønsker å rive, gjenoppbygge, bygge om samt utvide sin hytte i Øvre Risedal i Junkerdal nasjonalpark. De ønsker i tillegg å totalrenovere utedoet/uthuset som står på tomten. Byggesøknaden er vedlagt og prosjektet er godt dokumentert med fasadetegninger.

Den nye hytta skal erstatte den gamle som er i svært dårlig stand, og som i beste fall bare tjener som «nødskjul». Denne har i dag et areal på 10,8 m² (2,7 m x 4 m) med mønehøyde 2,2 m. Det kombinerte utedoet/uthuset som ønskes totalrenovert er 2,2 m² (1,8 m x 1,2 m)

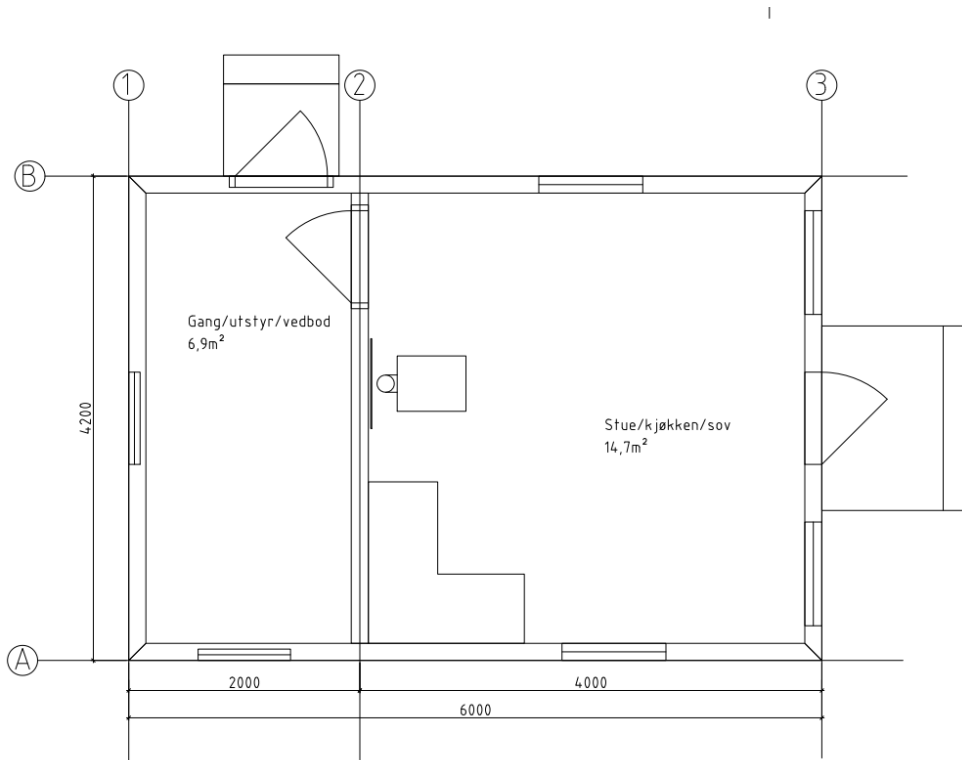
Den nye hytta det søkes om har et bebygd areal på 25,2 m² (6 m x 4,2 m) og mønehøyde 3,949 m. Det skal også bygges to enkle trapper med to små trapperepos på 0,8 m x 1m, og 1 m x 1,6 m henholdsvis i tilknytning til utgangsdør Sør-Vest og Nord-Vest. Hytta skal ha vindusflater jevnt over hele bygget som skal dekkes til med lemmer når hytta ikke er bruk. Hytta skal være grå med grå pappshingel på taket. Den nye utedoen/uthuset vil erstatte det gamle med lik størrelse og utforming 2,2 m² (1,8 m x 1,2 m)

Erik Hugås og Kristin Haldorsen overtok hytta i 2011 på festet tomt hos Statskog. De søkte også i 2020 om å få erstatte den gamle hytta med en ny. Omsøkte tiltak var da betydelig mye større med et totalt areal på 71,3 m². Nasjonalparkstyret avsto denne søknaden på sitt styremøte 25.06.20.

Forvalter har vært i dialog med søker. Det har blitt diskutert alternative løsninger i stedet for å bygge opp hytta innenfor nasjonalparken. Søker har blitt tilbudt ny tomt av Statskog ved Risevatnet utenfor nasjonalparken, og dette er regulert inn i Saltdal kommunes arealplan. Dette vil utløse ny og dyrere festeavgift etter Statskogs retningslinjer. Dyrere festeavgift i tillegg til at erstatningstomten ikke har en ønsket plassering gjør at søkerne ikke er villig til å gå med på dette. I denne forbindelse har forvalter vært i kontakt med miljødirektoratet som har tilbudt seg å kjøpe den eksisterende hytta for 100.000 kr, i tillegg til å ta kostnaden for å få revet og fjernet hytta fra nasjonalparken. Dette er kommunisert til søkerne, men plasseringen av den tilbudte erstatningstomten gjør at de fortsatt er usikre på om de vil flytte

festet hit. De har ønske om å flytte festet til et høyereliggende område, og nevner hyttfeltet rundt Dorrovatnet som eksempel. Forvalter har vært i dialog med Saltdal kommune og Statskog som trenger mer tid for å drøfte om dette kan være en mulighet.

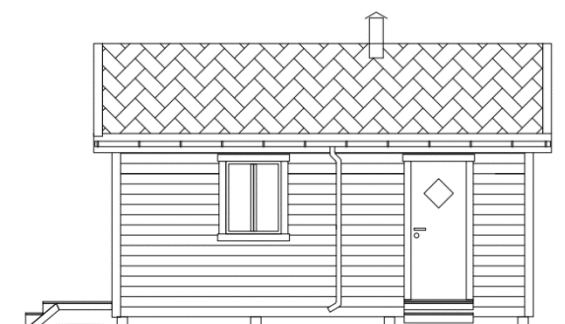

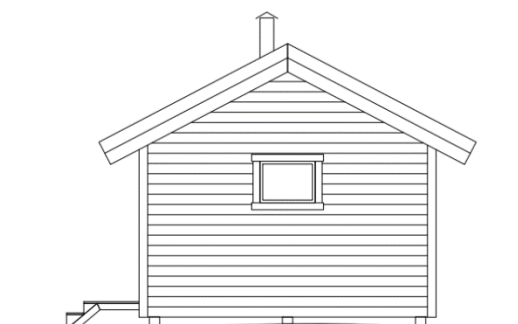
Nord-Øst

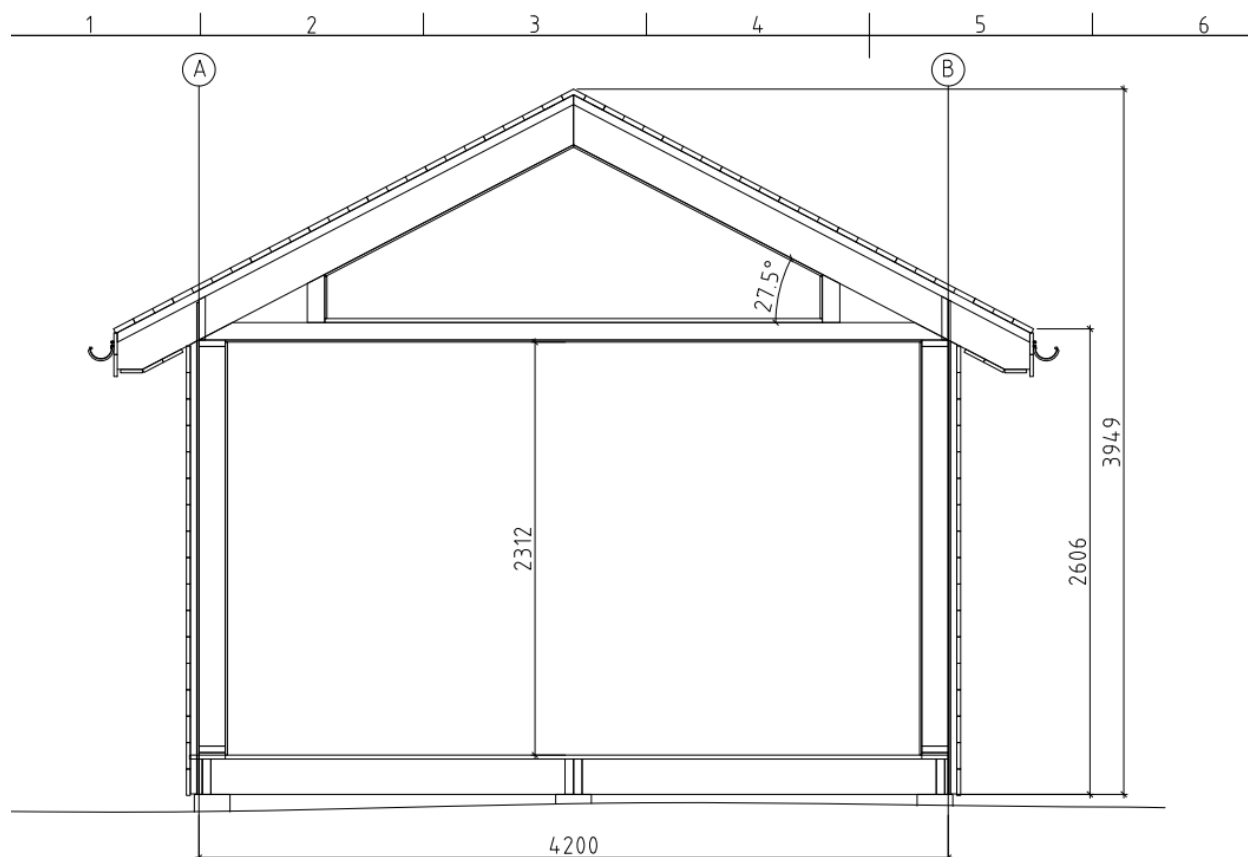
Nord-Vest

Sør-Vest

Sør-Øst

Figur 1. Plantegninger og fasader av den nye hytta

Figur 2. Gammel hytte og utedo/uthus.

d

Figur 3. Plassering av hytta (rød prikk)

Grunnlaget for avgjørelsen

Junkerdal nasjonalpark ble opprettet ved Kronprinsreg.res. av 9. januar 2004. Nasjonalparken forvaltes av Midtre Nordland nasjonalparkstyre. Formålet med Junkerdal nasjonalpark er:

- å bevare et stort og tilnærmet urørt naturområde som sikrer biologisk mangfold med økosystemer, arter og bestander, geologiske forekomster og kulturminner. Spesielt viktig er det unike plantelivet.
- å stimulere til opplevelse av natur og landskap med få eller ingen inngrep gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv.

Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

Gjennom verneforskriften er landskapet vernet mot tekniske inngrep av enhver art. Verneforskriften åpner derimot opp for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til «ombygging og utvidelser» av bygninger og anlegg i nasjonalparken. Forskriften kan ikke tolkes utvidende, og ordlyden gjør det vanskelig å behandle søknader om riving, og gjenoppbygging av nye hytter med hjemmel i forskriften.

Dette betyr at den omsøkte rivingen og gjenoppbyggingen av ny og større hytte, som det søkes om i denne saken, vil måtte behandles etter naturmangfoldloven § 48. Dette er en streng paragraf som kun kan brukes dersom tiltaket vurderes til å ikke stride mot verneformålet eller kunne påvirke verneverdier i nevneverdig grad. Paragrafen skal ikke utvide verneforskriften, og skal kun benyttes som en sikkerhetsventil for spesielle/særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Grunnlaget for å kunne gi dispensasjon etter § 48 er videre drøftet i vurderingen.

Forvaltningsplan

Forvaltningsplanen for Junkerdal nasjonalpark er under revidering, og punktene under 4.3.4 om bygninger ligger an til å bli endret betydelig.

I gjeldende forvaltningsplan vil det omsøkte tiltaket defineres som en «nybygging». Nybygging er i forvaltningsplanen definert som *«etablering av nye bygninger, eller oppbygging av bygninger hvor den bærende konstruksjonen har forfalt/må skiftes ut»*. Nybygging av private hytter i Junkerdal nasjonalpark tillates ikke.

Riving, gjenoppbygging og utvidelse av den samme hytta var oppe til behandling i nasjonalparkstyret i 2020. Søknaden ble da avslått med bakgrunn i at dette var en nybygging jf. gjeldende forvaltningsplan som dermed ikke kunne tillates. Arbeidet med ny forvaltningsplan er nå kommet lengre, men dette er bestemmelser som ennå ikke har vært oppe til vurdering. På bakgrunn av dette, i tillegg til at størrelsen på den nye hytta er

betraktelig mindre, mener vi saken stiller seg annerledes fra forrige gang, og at det er grunnlag for å behandle saken på nytt.

I gjeldende forvaltningsplan åpnes det opp for at eksisterende hytter kan utvides inntil en øvre ramme på 80 m². I ny forvaltningsplan ligger det derimot an til å begrense denne muligheten i noen grad, da en utvidelse av hytter opp til 80 m² er lite forenlig med verneformålet for Junkerdal nasjonalpark. Dette er mer i tråd med bestemmelser og retningslinjer i andre, og sammenlignbare nasjonalparker som har viktigheten av «det urørte landskapet» i formålsparagrafen.

Søknaden blir også vurdert etter prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8 til 12.

Vurdering

Bakgrunn og forhold til tidligere søknad og forvaltningsplan

Eksisterende hytte på 10 m² er i så dårlig stand at restaurering ikke er mulig. Riving og gjenoppbygging av hytta er slik forvalter vurderer det, eneste fornuftige mulighet for å oppnå en varig og levelig standard. Jamfør gjeldende forvaltningsplan defineres riving og gjenoppbygging av eksisterende hytte som en nybygging som ikke er tillatt. Derimot åpner forskriften for at det kan gis tillatelse til «ombygging og utvidelser».

I praksis betyr dette at søker har mulighet til å søke om en «utvidelse» av den eksisterende hytta. Hvis søker kunne benyttet sin gamle hytte på et vis kunne han søkt om å få den nye hytta som et «tilbygg» eller en «utvidelse» av den eksisterende hytta. Tiltaket kunne da blitt behandlet gjennom verneforskriften. Dette vil ikke nødvendigvis bety at det er noe lettere å få tiltaket gjennomført. Konsekvensene og vurderingene av tiltaket vil uansett være de samme, uavhengig av hvilken lovhjemmel man benytter. Forvalter har derfor rådført søker om å søke om det som faktisk skal gjøres, og ikke gjøre forsøk på å «sno» seg rundt for å få tiltaket til å passe med verneforskriften. Det er etter vår vurdering bedre for alle om man kan spille med «åpne kort» og søke om det som faktisk skal gjøres. Søkerne vil rive og gjenoppbygge en litt større hytte og dette kan derfor ikke behandles som en «utvidelse» med hjemmel i verneforskriften, men gjennom den generelle unntaksparagrafen i naturmangfoldloven § 48.

Vurdering av konsekvenser på verneformål

En gjenoppbygging og utvidelse av hytta vil kunne påvirke «et stort og tilnærmet urørt naturområde» og opplevelsen av «natur og landskap med få eller inngrep» i Junkerdal nasjonalpark. Hytta ligger svært synlig og omtrent 60 meter fra merket DNT-sti og del av Nordlandsruta gjennom nasjonalparken. Selv om det er vanskelig å si noe sikkert kan nyere hytter i større grad oppleves som fremmedelementer i nasjonalparken sammenlignet med gamle og mer spartanske byggverk. I hvor stor grad dette vil endre folks oppfatning av området som «urørt» er vanskelig å si, da dette vil være subjektive vurderinger knyttet til hver enkelt besøkende. Den nye skal males i mørk farge for å best mulig gli inn i landskapet, og vil fortsatt være en liten hytte sammenlignet med dagens standard. Hytta slik den står i dag påvirker også «urørthetspreget», men kanskje i mindre grad ved at den ruver mindre i landskapet (to meter lavere), og oppleves mer som en «nødbu» fra en annen tid. For noen kan den til og med oppleves fascinerende ved at den representerer en helt annen tid med ulike behov. Historien til hytta er ukjent, men den er bygget tidlig på 60-tallet og før opprettelsen av vernet. Nyere hytter, så nært populære ferdselsårer, vil kanskje oppleves mer privatiserende sammenlignet med eldre og nedslitte byggverk. Dette kan føre til at

besøkende vil vegre seg for å passere eller være i nærheten av hytta på sin ferd gjennom nasjonalparken.

Den eksisterende hytta er svært spartansk, og var mest sannsynlig bygd som en utpost i fjellet for bruk under jakt- og fiske. Ved å tillate å bygge ny hytte vil man også godta at bruksmønsteret endrer seg. Vi antar at hytta skal brukes mer som en fritidsbolig og at bruken av hytta vil øke. Dette vil også føre til et større behov for inntransport av varer og utstyr med snøskuter på vinteren, også utover byggeperioden. Økt bruk og økt menneskelig aktivitet i forbindelse med den nye hytta kan også være med på å redusere urørthetspreget i nasjonalparken.

Området er svært viktig for reindrifta i nasjonalparken, og kan karakteriseres for å være et av deres «kjerneområder». Her kan det være rein året rundt, og hytta ligger innenfor kalvingsland. Området er dessuten et viktig oppsamlingsområde, og dalføret hytta ligger i brukes som en viktig flyttlei. Totalrenoveringen og størrelsesøkningen i seg selv vurderes til å få mindre betydning for reindriften. Her er det først og fremst den økte menneskelige aktiviteten som er utfordringen. Reindriften vil oppleve økte forstyrrelser i et område som i dag regnes som et «fristed» i nasjonalparken.

Vurdering av konsekvenser på verneverdier

Hytta ligger omtrent 900 meter fra nasjonalparkgrensa i et område av nasjonalparken uten andre inngrep eller andre hytter. Det er ikke registrert noen sårbare arter eller verneverdier i direkte tilknytning til hytta. Det er lite sannsynlig at størrelsesøkningen i seg selv vil påvirke verneverdier eller sårbare arter i noen grad. Vinduene dekkes til med skodder når hytta ikke er i bruk, noe som vil forebygge kollisjoner av fugl. Utfordringen ligger først og fremst i at bruksmønsteret vil endre seg, fra å være en hytte som knapt brukes, til en hytte som skal benyttes som fritidsbolig. Selv om det er vanskelig å si sikkert antar vi at økt menneskelig aktivitet i tilknytning til hytta ikke vil påvirke sårbare arter eller andre verneverdier i nevneverdig grad.

Vurdering av presedensvirkninger

Vurderingen av presedensvirkninger i denne saken knytter seg til sannsynligheten for at lignende tiltak vil fremmes i fremtiden. For å kunne gjøre en konkret vurdering her vurderer forvalter at det i Junkerdal nasjonalpark er 7 private hytter (ikke medregnet reindrifts- eller utleiehytter) som er sammenlignbare og som kan plasseres i noenlunde samme kategori som denne hytta. Vi tar ikke med reindrifts- eller utleiehytter i denne vurderingen da disse vil måtte behandles ulikt ut fra forskjeller i forskrift og at de representerer noe større enn private interesser. Disse 7 hyttene er imidlertid brukbare og ikke like nedslitt, men av en slik stand at eierne og eventuelt nye eiere av disse, kan vurdere det som enklere å rive og bygge nytt fremfor å restaurere hyttene. Disse hyttene brukes i dag primært som jakt/fiskebuer og befinner seg vest i nasjonalparken primært i Rosna/Fuglvass-området. Vi vurderer det som sannsynlig at lignende saker fra noen av disse 8 hyttene kan fremmes i fremtiden.

Konsekvensene for verneområdet om lignende saker får tillatelse er avhengig av omfanget av tiltaket, beliggenhet og ikke minst antallet saker. I Junkerdal nasjonalpark er formålet å «bevare et stort og tilnærmet urørt naturområde» og «stimulere til opplevelse av natur og landskap med få eller ingen inngrep». At disse hyttene fornyes og utvides innenfor de begrensede rammene som settes i ny forvaltningsplan trenger ikke å være nevneverdig negativt for verneformålet. Disse ligger stort sett langt fra kjente ferdselsårer i nasjonalparken, og for de aller fleste brukere av nasjonalparken vil en slik endring knapt

være merkbar. Selv om det er vanskelig å si i hvilken grad verneformålet kan påvirkes, vurderer vi at presedensvirkningene av en eventuell tillatelse i mindre grad kan føre til at verneformålet forringes over tid.

Avsluttende vurderinger

Verneforskriften åpner ikke opp for at hytter som er i så dårlig stand at vanlig vedlikehold ikke er tilstrekkelig, kan rives og gjenoppbygges. I forarbeidene til vernet ble dette drøftet, og fylkesmannen presenterte en ordning som på sikt skulle redusere antallet hytter i nasjonalparken:

«Fylkesmannen ser at det ut fra verneformålet vil være ønskelig å få redusert antallet private hytter i området, men er opptatt av at dette må skje gjennom frivillige avtaler. Gjennom et samarbeid mellom Statskog og de berørte kommunene kunne det etableres en ordning der de private hytteeierne kunne få tilbud om erstatningshyttetomter utenfor nasjonalparken. En slik ordning har eksistert i Fauske tidligere, og fylkesmannen signaliserer at man vil ta initiativ for å forsøke å få på plass en slik ordning på nytt.»

Dette ble imidlertid aldri praktisert og ingen private hytteeiere har per dags dato blitt tilbudt «erstatningshyttetomter» utenfor nasjonalparken. Uansett signaliserer dette at ønsket om å redusere antallet private hytter var til stede under verneplanarbeidet, og at det derfor finnes en grunn for at det ikke er åpnet opp for totalrenoveringer/riving og gjenoppbygging i verneforskriften. Miljødirektoratet har vurdert saken og mener at bortfall av hytter i nasjonalparken fortsatt er en ønsket situasjon som kan være med på å styrke verneformålet i nasjonalparken. De har derfor tilbudt seg å kjøpe hytta for 100.000 kr i tillegg til å ta kostnaden for riving og fjerning av den gamle hytta. Dette er kommunisert til hytteeierne, men plasseringen av den tilbudte erstatningstomten gjør at de fortsatt er usikre på om de vil flytte festet hit. De har ønske om å flytte festet til et høyereliggende område, og nevner hyttefeltet rundt Dorrovatnet som eksempel. Forvalter har vært i dialog med Saltdal kommune og Statskog som trenger mer tid for å drøfte om dette kan være en mulighet.

Vi vurderer at kunnskapsgrunnlaget for å kunne fatte en avgjørelse i denne saken er godt nok. Konsekvensene av tiltaket er først og fremst usikre opp mot verneformålet. Slik vi vurderer det foreligger det ingen risiko for at tiltaket kan føre til alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, slik at føre-var-prinsippet § 9 i naturmangfoldloven ikke kommer til anvendelse. Tiltaket sammen med annen aktivitet i området vurderes heller ikke til å føre til for stor samlet belastning på økosystemet.

En dispensasjon etter § 48 kan kun gis dersom tiltaket vurderes til å ikke påvirke verneverdier eller verneformål i nevneverdig grad. For å oppsummere vurderes påvirkningene å være størst på verneformålet som handler om ivaretagelse og opplevelsen av det urørte landskapet, og reindriften i området. Selv om konsekvensene er usikre, vurderes tiltaket til å stride mot verneformålet.

Konklusjon

Det er ønskelig å redusere antallet private hytter i nasjonalparken, og derfor er det ikke åpnet opp for slike tiltak i verneforskrift eller gjeldende forvaltningsplan. Tiltaket vurderes til å stride mot verneformålet.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

Verneforskrift

Forvaltningsplan

Miljødirektoratets veileder M106-2014

Kronpringsregentens resolusjon